

Київський національний університету театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого

Кафедра акторського мистецтва та режисури драми

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи та
міжнародного співробітництва

О. АЛЕКСАНДРОВА

«23» вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ ТВОРЧОГО МИСТЕЦЬКОГО ПРОЄКТУ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої
освіти

Третій (освітньо-творчий)

(перший (бакалаврський), другий (магістерський), третій (освітньо-науковий, освітньо-творчий))

спеціальність

026 Сценічне мистецтво

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма

Сценічне мистецтво

(назва освітньої програми)

Розробники:

Кужельний Олексій - професор, Народний артист України, професор кафедри акторського мистецтва та режисури драми

Неупокоев Руслан - професор, заслужений діяч мистецтв України, професор кафедри мистецтва театру ляльок

Викладачі:

Кужельний Олексій - професор, Народний артист України, професор кафедри акторського мистецтва та режисури драми

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри акторського мистецтва та режисури драми, факультету театального факультету

Протокол від 12.09 2025 № 1

Завідувач кафедри

Богдан БЕНЮК

РПНД погоджено з гарантом освітньої-творчої програми «Сценічне мистецтво»

Професор,

Заслужений діяч мистецтв України

14.09 2025

Руслан НЕУПОКОЄВ

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____

(підпис)

(ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____

(підпис)

(ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____

(підпис)

(ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____

(підпис)

(ПІ)

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Методологія творчого мистецького проєкту» розроблена відповідно до Положення про навчально-методичний комплекс освітніх компонентів у Київському національному університеті театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, затвердженого рішенням Вченої ради від 28 травня 2024 р., протокол № 6 (введено в дію наказом від 28.05.2024 № 97-Д).

Найменування показників	Форма навчання			
	денна		заочна	
Характеристика навчальної дисципліни	Обов'язкова			
Курс (рік навчання)	Другий рік навчання			
Семестр	3	4		
Кількість кредитів -	-	3		
Загальний обсяг годин -	-	90		
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні			
	-	14		
	Семінарські			
	-	10		
	Самостійна робота			
	-	66		
Вид підсумкового контролю	-	екзамен		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Методологія творчого мистецького проєкту» полягає у формуванні у здобувачів третього (освітньо-творчого) рівня ступеня доктора мистецтва спеціальних (фахових) компетентностей, необхідних для теоретико-методологічного осмислення, концептуалізації та подальшої реалізації творчого мистецького проєкту з інтегрованою науково-дослідницькою складовою.

Завдання навчальної дисципліни:

- опанування теоретико-методологічних підходів до розроблення творчого мистецького проєкту;
- аналіз актуальності та проблемного поля науково-дослідницької складової мистецького проєкту;
- формування навичок створення оригінальної авторської концепції творчого мистецького проєкту;
- осмислення та розкриття специфіки мистецької апробації й публічної репрезентації творчого проєкту.

Очікувані результати навчання (РН) за дисципліною:

- створення оригінального творчого мистецького проєкту на основі актуальної проблематики та впровадження новітніх технологій.

- уміння ефективно використовувати сучасну методологію наукового пізнання та новітні методи наукових досліджень, аналізувати наукові тексти інших дослідників, критично ставитися до власних досліджень, вносити необхідні корективи у ході наукової роботи.

- уміння вирішувати організаційні проблеми в сценічному мистецтві, ухвалювати обґрунтовані рішення для їх розв'язання.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Розподіл годин між видами роботи											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекції	практичні	семінарські	індивід.	сам.робота.		лекції	практичні	семінарські	індивід.	сам.робота.
Тема 1. Методологія реалізації творчого мистецького проєкту як дослідницького процесу	30	4		4		22						
Тема 2. Проєктна підготовка як етап концептуалізації та проблематизації мистецького задуму	30	6		2		22						
Тема 3. Критичний аналіз суміжних методик у контексті формування авторського методу	30	4		4		22						
Всього:	90	14		10		66						

4. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. Методологія реалізації творчого мистецького проєкту як дослідницького процесу

Лекція 1 (2 год.) Творчий мистецький проєкт як форма художнього дослідження

Мистецький проєкт у контексті contemporary art та performative studies як форма візуального й перформативного мислення; трансформація уявлення про мистецький результат від завершеного твору до процесуальної форми, де головним стає процес і взаємодія. Проєкт як художньо-дослідницька гіпотеза, що перевіряється у процесі реалізації, де проба, апробація, випадковість і збій виступають усвідомленими методами. Образ, дія та подія як дослідницькі засоби, що відкривають нові смисли й структури у світлі візуальних студій і перформансу, поєднуючи естетичні, соціальні та культурні виміри.

Процесуальність як методологічний принцип сучасного мистецтва, що підкреслює відкритість і незавершеність проєкту. Фіксація процесу через документацію, щоденники, відеозаписи та інші форми архівування як невід'ємна частина результату, що забезпечує можливість подальшого аналізу й рефлексії. Співвідношення індивідуальної та колективної роботи, коли проєкт реалізується у співпраці з іншими митцями, дослідниками чи аудиторією, перетворюючи його на відкриту платформу для діалогу, міждисциплінарного пошуку та копродукції.

Лекція 2 (2 год.) *Метод і методологія у мистецькій практиці*

Метод, методика та методологія у мистецькому й науковому дискурсах як інструменти організації творчого процесу; авторський метод як позиція художника-дослідника, що визначає індивідуальну стратегію роботи; метод як спосіб структурування діяльності через вибір матеріалів, технік, форм взаємодії та комунікації з аудиторією; методологія як концептуальна рамка, що задає логіку дослідження, визначає цілі, етапи й критерії результативності. Межі й зони перетину художнього та наукового знання як простір для гібридних форм, де мистецтво стає дослідженням, а дослідження набуває художньої форми. Історіографія мистецьких методів охоплює школи, напрями та індивідуальні стратегії з акцентом на пошук нових форм вираження. Сучасна методологія включає принципи відкритості, міждисциплінарності та адаптивності, що дозволяють художнику інтегрувати нові знання й працювати з непередбачуваними ситуаціями, забезпечуючи узгодженість методів із контекстом і цілями проєкту.

Семінар 1 (2 год.) *Аналіз власної творчої практики як дослідницького процесу*

Реконструкція логіки одного реалізованого творчого мистецького проєкту як спосіб виявлення внутрішньої структури та послідовності дій; фіксація неусвідомлених методів і методичних рішень, що проявилися у процесі роботи; аналіз співвідношення образу, процесу та результату як ключових складових художнього дослідження. Обговорення методологічних проблем, пов'язаних із вибором засобів, форм взаємодії та документації, з метою формування індивідуальної дослідницької стратегії. Семінар передбачає короткі індивідуальні презентації, групову дискусію та формулювання первинних висновків щодо методологічної позиції кожного аспіранта.

Семінар 2 (2 год.) *Проектування індивідуальної методології реалізації творчого проєкту*

Формулювання авторських методологічних принципів реалізації мистецького проєкту як основи індивідуальної дослідницької стратегії; проектування власної методики виконання творчих завдань із урахуванням специфіки матеріалів, технік та контексту; робота зі співавторами та партнерами, де копродукція виступає методологічною формою взаємодії та розширює можливості реалізації. Визначення ресурсного плану (включно з кошторисом) як складової

методології, що забезпечує практичну здійсненність проєкту; аналіз завдань, які виникають у процесі роботи, та пошук способів їх методичного вирішення. Семінар завершується розробкою первинних методичних рекомендацій і короткого методологічного плану, що структурує процес і створює основу для подальшого вдосконалення індивідуальної методології.

Основні поняття, ключові слова:

творчий мистецький проєкт, художнє дослідження, метод, методологія, авторський метод, процесуальність, експеримент, випадковість, збій, документація, архівування, копродукція, кошторис проєкту, індивідуальна методологія, методика, методичні рекомендації, нелінійність, ризома.

Рекомендована література: 1, 3, 6, 7, 11

ТЕМА 2. Проєктна підготовка як етап концептуалізації та проблематизації мистецького задуму

Лекція 3 (2 год.) Художня проблема як точка зростання мистецького проєкту

Трансформація початкової ідеї у художньо-дослідницьку проблему як перехід від інтуїції до концептуальної роботи; художня проблема як джерело драматургічної образності, внутрішня логіка розвитку й смислові акценти; внутрішній конфлікт як рушій тематичного розгортання, нові рівні інтерпретації; співвідношення особистого досвіду автора та універсальних смислів, баланс між індивідуальною чутливістю й культурною значущістю; тематизм як смислове поле проєкту, мотиви й проблеми як цілісна система; опора на літературу (Брук — внутрішня необхідність; Веселовська — авангард як проблематизація); художня проблема як творчий виклик і методологічна основа розвитку проєкту.

Лекція 4 (2 год.) Концепція мистецького проєкту: структура, логіка, варіативність

Концепт, образ, тема і форма як взаємопов'язані рівні проєктного мислення; драматургічна образність як структурний принцип концепції; внутрішні суперечності концепції та їх продуктивний потенціал; варіативність концепту як умова живого розвитку проєкту; ризик редукції смислу та шляхи його подолання; концепція як інструмент узгодження індивідуальної творчої інтенції з контекстом сучасного мистецтва.

Лекція 5 (2 год.) Підготовчий етап мистецького проєкту.

Підготовчий етап як лабораторія художніх рішень; ескіз, проба, імпровізація як інструменти тематичного розвитку; помилка як метод виявлення меж і можливостей концепції; керованість і некерованість процесу в мистецькій практиці; збереження цілісності концепції в умовах експерименту; підготовчий

етап як простір пошуку нових форм і стратегій, що забезпечують живий розвиток проєкту.

Семінар 3 (2 год.) Формулювання авторської художньо-дослідницької проблеми

Робота з темою мистецького проєкту аспіранта; перехід від описової теми до проблемного формулювання; виявлення драматургічної образності проблеми; окреслення тематичного поля та потенційних ліній розвитку; формулювання проблеми як методологічної основи концептуалізації та реалізації проєкту.

Основні поняття, ключові слова:

художня проблема, драматургічна образність, внутрішній конфлікт, тематизм, концепція, варіативність, лабораторія, ескіз, проба, *mise en scène*.

Рекомендована література: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 12

ТЕМА 3. Критичний аналіз суміжних методик у контексті формування авторського методу

Лекція 6 (2 год.) Суміжні методики як ресурс і виклик для мистецького проєкту

Міждисциплінарність і трансдисциплінарність у сучасному мистецькому процесі; суміжні методики як джерело розширення авторського інструментарію; сюжетно-фабульна будова як поле методологічних запозичень; межі та ризики перенесення методів з інших мистецьких і наукових сфер; історичний досвід адаптації суміжних методик у театральній практиці XX–XXI ст.; критичний аналіз як спосіб інтеграції зовнішніх методів у власну систему, що забезпечує розвиток авторського підходу без втрати цілісності.

Лекція 7 (2 год.) Формування авторського методу через діалог із суміжними методиками

Деконструкція суміжних методик як аналітична стратегія; адаптація і трансформація методів у контексті власного проєкту; уникнення еkleктики як методологічне завдання; метод як етична й художня відповідальність автора; перехід від запозичення до формування цілісної авторської методології; авторський метод як результат критичного діалогу з зовнішніми практиками, що забезпечує індивідуальність і концептуальну стійкість проєкту.

Семінар 4 (2 год.) Критичний аналіз обраної суміжної методики

Вибір суміжної або близької методики (драматургічної, режисерської, перформативної тощо); аналіз її структури, логіки та методичних принципів; співвіднесення з сюжетно-фабульною будовою власного мистецького проєкту;

визначення меж і доцільності застосування; критичний аналіз як інструмент інтеграції продуктивних елементів і відмови від непридатних практик, що забезпечує формування цілісної авторської методології.

Семінар 5 (2 год.) Інтеграція та рефлексія авторського методологічного підходу

Конструювання гібридної методологічної моделі реалізації проєкту; інтеграція драматургічних, образних і просторових методів; перевірка методологічної моделі на внутрішню цілісність; створення матеріальної частини та музичного оформлення як методичного рішення; підготовка до початку репетиційного процесу як етап методологічної перевірки; презентація сформованого авторського методу; публічне обговорення та критичний зворотний зв'язок; рефлексія як інструмент осмислення індивідуальної методології та її позиціонування в сучасному мистецькому контексті.

Основні поняття, ключові слова:

авторський метод, суміжні методики, міждисциплінарність, трансдисциплінарність, сюжетно-фабульна будова, гібридна методологія, методичні рекомендації.

Рекомендована література: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13

5. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання:

- словесні методи: лекція, пояснення, бесіда, дискусія;
- наочні методи: ілюстрація, демонстрація;
- практичні;
- проблемні;
- дослідницькі.

Програма передбачає лекції, семінари та самостійну роботу здобувача. Під час семінарських занять здобувач разом із викладачем формує методологічні засади творчого мистецького проєкту, визначає логіку дослідження та застосовує набуті методи в процесі розробки авторського мистецького продукту. Самостійна робота спрямована на опрацювання теоретичних джерел та підготовку до практичної реалізації творчого мистецького проєкту.

6. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
1-3	Самостійне опрацювання рекомендованої літератури	доповідь на семінарських заняттях / відповіді на екзамені	-

7. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Накопичувальна бально-рейтингова система, передбачає оцінювання здобувачів за усіма видами аудиторної та позааудиторної діяльності.

Оцінювання рівня знань здобувачів включає поточний і підсумковий контроль. Поточний контроль має на меті оцінити роботу здобувачів за всіма видами аудиторної роботи, виконання завдань самостійної роботи та відображає поточні навчальні досягнення здобувачів в освоєнні програмного матеріалу дисципліни. Підсумковий (семестровий) контроль є інтегрованою оцінкою засвоєння знань здобувачів у вигляді семестрового екзамену.

При викладанні дисципліни «Методологія творчого мистецького проєкту» використовуються такі методи контролю:

- *поточний контроль* здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи.
- *підсумковий контроль* у формі екзамену передбачає можливість однозначно визначити рівень досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання з дисципліни.

Критерії оцінювання при поточному контролі:

Критерії оцінювання	Кількість балів	
	9	10
<i>Присутність на лекційному, семінарському занятті</i>	1	1
<i>Виступи, участь в обговореннях на семінарських заняттях:</i>		
повний виклад інформації; виявлення ґрунтовних знань матеріалу; повнота розкриття теми; логіка та чіткість формулювань; переконливість аргументацій	9	9-10
частково повний виклад інформації; виявлення досить міцних знань матеріалу, але наявні неточності або помилки (не більше 3); відповіді недостатньо повні щодо розкриття теми; не всі формулювання вирізняються логікою і чіткістю; аргументації недостатньо переконливі	6-8	6-8
неповний виклад інформації; виявлення достатніх знань матеріалу, але наявні неточності або помилки на предмет релевантності щодо засвоєння необхідного матеріалу (більше 3); відповіді недостатньо повні щодо розкриття теми; не всі формулювання вирізняються логікою і чіткістю; аргументації недостатньо переконливі; змістовність відповідей характеризується прогалинами та як наслідок	3-5	3-5

Критерії оцінювання	Кількість балів	
не розкривається сутність теми; наведені визначення є розмитими з точки зору формальної логіки та не несуть смислового навантаження; залучені аргументи не виступають доцільними або є частково відповідними щодо загальної теми		
мінімальний виклад інформації; виявлення поверхневих знань матеріалу; відповіді містять чимало суттєвих неточностей і помилок, вирізняються алогізмом та непереконливістю аргументацій	0-2	0-2

Поточний контроль передбачає максимально 60 балів.

Екзаменаційна оцінка виставляється як сума балів, отриманих:

- за поточний контроль (відвідування аудиторних занять – лекцій, семінарів, роботи на семінарських заняттях);
- за усну відповідь на питання екзаменаційних білетів під час екзамену.

Орієнтовний перелік питань при підсумковому оцінюванні

- 1) Поняття «творчий мистецький проєкт» у контексті сучасного мистецтва та перформативних студій.
- 2) Процесуальність як методологічний принцип сучасного мистецтва.
- 3) Функції дії та образу у дослідницькій логіці творчого мистецького проєкту.
- 4) Різниця понять «метод», «методика» та «методологія» у мистецькій практиці.
- 5) Авторський метод як позиція художника-дослідника.
- 6) Принципи сучасної методології: відкритість, міждисциплінарність, адаптивність.
- 7) Документація та архівування процесу творчого мистецького проєкту.
- 8) Художня проблема як методологічна основа концептуалізації мистецького задуму.
- 9) Драматургічна образність у структурі концепції творчого мистецького проєкту.
- 10) Варіативність концепту як потенціал розвитку творчого мистецького проєкту.
- 11) Підготовчий етап творчого мистецького проєкту як лабораторія художніх рішень.
- 12) Ризики та можливості перенесення суміжних методик у творчий мистецький проєкт.
- 13) Принципи критичного аналізу суміжних мистецьких і дослідницьких методик.
- 14) Логіка інтеграції суміжних методів у авторську систему.
- 15) Ключові принципи формування індивідуальної методології творчого мистецького проєкту.

Критерії оцінювання підсумкового контролю – екзамен:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Відмінна відповідь (не менше 95% інформації), можливі несуттєві зауваження та неточності	36-40
Дуже добра відповідь (не менше 85% інформації), помилок немає, відповідь на переважну більшість питань, творче мислення	33-35
Добра відповідь (не менше 75% інформації), помилок немає, відповідь на більшість питань, окремі недоліки	30-32
Задовільна відповідь (не менше 65% інформації) є зауваження, відповідь на частину питань	26-29
Достатня відповідь (не менше 60% інформації), суттєві помилки, відповідь на окремі питання.	24-25
Відповідь невірна або менше 60% інформації, або вона відсутня	0

8. Розподіл балів, які отримують аспіранти

За результатами поточного контролю та самостійної роботи													Сума балів
Види робіт	Т1				Т2				Т3				
	Л1	Л2	С1	С2	Л3	Л4	Л5	С3	Л6	Л7	С4	С5	
Відвідування лекцій	1	1			1	1	1		1	1			7
Відвідування семінарських занять			1	1				1			1	1	5
Робота на семінарському занятті			9	9				10			10	10	48
Всього													60
Екзамен													40
Загальна кількість балів													100

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки
90 – 100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
82 – 89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
74 – 81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
64 – 73	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки
		діяльності
60 – 63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
0 – 34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

9. Рекомендована література:

1. Алфьорова З. І. Перформанс як візуальне мистецтво // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2006. № 7. С. 3–8.
2. Брук П. Жодних секретів. Думки про акторську майстерність і театр. Львів, 2005. 136 с.
3. Бурлака В. Історія образу. Мистецтво 2000-х. Київ : Фонд підтримки візуальних досліджень, 2011. 206 с.
4. Веселовська Г. Український театральний авангард. Київ, 2010. 365 с.
5. Владимірова Н. Західноєвропейський театр у динаміці культуротворчого процесу межі ХІХ–ХХ століть. Київ, 2008. 295 с.
6. Клековкін О. Мистецтво: Методологія дослідження: Методичний посібник / Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України. – К.: Фенікс, 2017. – 144 с.
7. Клековкін О. Історіографія театру: напрями, школи, методи, постаті : навчальний посібник. Київ : АртЕк, 2017. 336 с.
8. Клековкін О. Mise en scène: Ідеї. Концепції. Напрями. Київ : ІПСМ, 2017. 800 с.
9. Пилипчук Р. Український театр // Історія української культури. У 5 т. – Київ, 2005. Т. 4: Українська культура другої половини ХІХ століття.
10. Ремез О. Мізансцена – мова режисера. Київ : Мистецтво, 1970. 132 с.
11. Стайн Дж. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці: В 3 т. Львів, 2003-2004. 288 с.
12. Український театр ХХ століття / Редкол.: Н. М. Корнієнко та ін. Київ, 2003.
13. Фіалко В. Театр України другої половини ХХ століття: образна лексика. Київ : Видавничий дім «Антиквар», 2016. 430 с.

10. Інформаційні ресурси

1. Аудіо- та відеозаписів театральних та музичних творів;
2. Бібліотека української драматургії [Електронний ресурс]. URL: <https://ukrdramalib.com.ua> (дата звернення: 28.08.2024);

3. Бібліотека української літератури [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukrlib.com.ua> (дата звернення: 28.08.2024);
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 28.08.2024);
5. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого [Електронний ресурс]. URL: <http://nplu.org> (дата звернення: 28.08.2024);
6. Публічна бібліотека імені Лесі Українка, відділ мистецтв [Електронний ресурс]. URL: <http://lucl.kiev.ua> (дата звернення: 28.08.2024);
7. Бібліотека українського мистецтва [Електронний ресурс]. URL: <https://uartlib.org> (дата звернення: 28.08.2024);
8. Український театр [Електронний ресурс]. URL: <https://theatermag.com.ua> (дата звернення: 28.08.2024);
9. Науковий вісник КНУТКиТ імені І. К. Карпенка-Карого [Електронний ресурс]. URL: <http://nv.knukit.edu.ua/index> (дата звернення: 28.08.2024);
10. Сучасне мистецтво [Електронний ресурс]. URL: <http://sm.mari.kyiv.ua/> (дата звернення: 28.08.2024);
11. Сучасні проблеми художньої освіти в Україні [Електронний ресурс]. URL: <https://mari.kyiv.ua/science/scientific-publications/contemporary-problems-of-art-education-in-ukraine> (дата звернення: 28.08.2024);
12. Культура і мистецтво у сучасному світі [Електронний ресурс]. URL: <http://culture-art-knukim.pp.ua> (дата звернення: 28.08.2024).